

Szanowni Państwo,

Oddajemy w Państwa ręce zbiór artykułów dotyczących z różnych stron zagadnienia tożsamości społeczno-kulturowej głuchych. Ostatnie lata przyniosły w polskich warunkach wiele zmian w pojmowaniu osób z uszkodzonym słuchem. Zmiany te oznaczają — w dużym uproszczeniu — odchodzenie od postrzegania głuchych jako niepełnosprawnych, zaś zmierzanie ku poważnemu rozpatrywaniu tożsamości Głuchych jako mniejszości językowej, a co za tym idzie — kulturowej.

Współczesność jest zatem przełomowym okresem dla społecznego funkcjonowania i postrzegania głuchych, podobnie jak przełomowy był początek XVII wieku dla sprawy chłopów (o której dziś już w ogóle nie ma mowy) czy początek XIX wieku dla emancypacji kobiet. Ten ważny dziejowo proces widoczny jest m.in. na poziomie języka polskiego. Osoby z uszkodzonym słuchem nazywano „inwalidami”, „głuchoniemymi”, wreszcie „niesłyszącymi”. Określenie „głuchy” przez wiele lat miało odcień pejoratywny, w ostatnich latach dopiero, i to w środowisku tylko, „Głuchy” daje powody do dumy, oznaczając przedstawiciela mniejszości kulturowej. Dyskutuje się nad sposobami rehabilitacji, nad językiem migowym i jego wpływem na percepcję świata przez jego użytkowników — głuchych „kulturowo”, czy, jak mówiło się jeszcze niedawno, „mentalnie”. Próbą sprowokowania merytorycznej dyskusji na ten temat była zorganizowana przez Polski Związek Głuchych w Łodzi w dniach 9–11 października 2007 r. międzynarodowa konferencja naukowa na temat „Tożsamości społeczno-kulturowej głuchych”. Spotkali się na niej przedstawiciele różnych środowisk i reprezentanci skrajnie różnych poglądów. Byli to m.in. autorzy zamieszczonych w niniejszej książce artykułów.

Jakkolwiek rozbieżne podejścia do tematu tożsamości głuchych na konferencji były prezentowane, co do jednego nie ma już dziś wątpliwości — można

już mówić w Polsce o tożsamości głuchych, tożsamości rozumianej jako zbiór cech oraz elementów tradycji, kultury i mentalności wspólnych dla społeczności głuchych, odróżniający ich od reszty społeczeństwa; tożsamości niezależnej od przynależności narodowej niesłyszących.

W Polsce awangardę ruchu „emancypacji” głuchych stanowi grupa dobrze wykształconych przedstawicieli tego środowiska lub innych osób związanych rodzinnie (CODA) lub zawodowo z problematyką głuchoty, języka migowego itd. To hermetyczne środowisko pobudza do życia nową świadomość wśród głuchych — świadomość ich tożsamości kulturowej, nadaje wyższy sens głuchocie, nie widząc w niej już niesprawności, ale możliwość nowego spojrzenia na świat, a więc wyjścia poza normalność, poza zwyczajność.

Oczywistym jest jednak, że aby stworzyć dobre warunki do przemiany pozycji głuchych w społeczeństwie nie tylko na poziomie dyskursu naukowego czy ideologicznego, ale w codziennym życiu, trzeba przede wszystkim rozwiązań systemowych, które umożliwią osobom z uszkodzonym zmysłem słuchu całkowicie samodzielne i godne funkcjonowanie w strukturach społecznych.

Na teksty zamieszczone w niniejszym tomie składają się artykuły autorskie, wygłoszone na konferencji „Tożsamość społeczno-kulturowa głuchych”, która odbyła się w dniach 9–11 października 2007 r. w Łodzi. Wydawca nie ingerował w ich treść, jedyną jego rolą było ich zebranie i zamieszczenie jako zbioru w prezentowanej Państwu książce.